

Izjaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2667 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2667 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

TO—YEAR XXXIII.

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 18, 1921, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., TOREK, 6. MAJA (MAY 6), 1941

Subscription \$6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 88

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Predsednik Roosevelt odredil povečanje produkcije letal

Amerika mora producirati petsto bombnikov na mesec, da bo Velika Britanija lahko začela ofenzivo proti Nemčiji v zraku.—Anglija zavrnila ponudbo turške vlade glede posredovanja med njo in Irakom. Bivši regent Iraka apeliral na vojake, naj odlože orožje. Nemški letalci vrgli na tisoče bomb v napadih na Liverpool in druga angleška mesta

Washington, D. C., 6. maja.—Predsednik Roosevelt je sinoči pred revizijo programa letalske produkcije in odredil povečanje proizvodnje bombnikov, da bo Velika Britanija eventualno lahko podzvela ofenzivo v zraku proti Nemčiji. Natančno število bombnikov, ki jih mora Amerika producirati, je tajnost, da domneva je, da program letalske produkcije petsto bombnikov na mesec.

Roosevelt je dal zadevne instrukcije vojnomu tajniku Stimsonu v posebnem pismu. V tem pismu med drugim, da demokracija mora zavladati v zraku. Letalske tovarne so doslej proizle le okrog dvajset bombnikov na mesec.

Berlinski radijsko poročilo, izdano v Londonu, je citiralo radijsko poročilo iz Bagdada, da je turška vlada Iraku zavrnila ponudbo, da se glasila bo konflikt likvidiran le, če Anglija odpokliče svoje čete iz Iraka.

Berlinski radijsko poročilo, izdano v Londonu, je citiralo radijsko poročilo iz Bagdada, da je turška vlada Iraku zavrnila ponudbo, da se glasila bo konflikt likvidiran le, če Anglija odpokliče svoje čete iz Iraka.

Medtem, ko se bitke v Iraku nadaljujejo, je Emir Abdul Ilah, kraljevski regent, naznanil, da bo vrnil v Irak. Na vojaške čete je apeliral, naj odlože orožje, se vrnejo na svoja prejšnja mesta in čakajo na vzpostavitev neodvisne vlade. On se bo vrnil v Palestini.

Letalski minister je objavil poročilo, v katerem pravi, da so angleški letalci razbili čez tri-štiri nemških in italijanskih bojnih letal v spopadih v zraku nad Egiptom. Izgube osi so bile mnogo večje od angleških izgub.

Kairo, Egipt, 5. maja.—Oborožena sila osi se kontrolira z letalske del obrambne črte pri Tokru. Libija, pravi poročilo vrhovnega poveljstva. Krog iz Egipta so poglone Nemece in Italijane nazaj z velikimi izgubami. Napad na trdnjavo so bili vrnil tanki in motorne kolone. Poročilo dostavlja, da so se vsi pomeni sovražnika, da iztrga trdnjavo iz angleških rok, izjavili.

Na fronti pri Sollumu, egiptovski mestu, ki so ga okupirale nemške in italijanske čete, se bitke nadaljujejo; prav tako v Abesiniji. Amba Alaja, italijanska trdnjava, je padla. Ta trdnjava je severno od Addis Abebe, glavnega mesta Abesinije. Angleške in južnoafriške čete so upele veliko število italijanskih vojakov in zaplenile zaupne orožja, streliva in drugega vojnega materiala.

Berlin, 5. maja.—Nemški letalci so vrtili več tisoč bomb na Liverpool in masnih napadih v

Ruska strahovlada razgaljena

Prebivalci baltičskih držav zasluženi

Chicago, 5. maja.—Antanas Smetona, bivši predsednik Litve, je v sinoči v svojem govoru pred odličnimi gosti na banketu v Palmer Housu orisal sovjetsko strahovlado v Litvi, Latviji in Estoniji, baltičskih državah, ki so prišle pod Stalinovo oblast. Smetona je pobegnil iz Litve, ko so ruske čete invadirale deželo.

"Kako grozen prizor nam nudi sedanja Evropa!" je vzkliknil Smetona. "Brutalnost ne pozna nobene meje. Ljudi pobijajo in izganjajo iz njihovih domov, so zasluženi in izstradani. Največja mizerija je usoda malih narodov, ki se ne morejo upirati brutalni sili. Agresorji jim ne priznavajo nobenih pravic. Preti jim uničenje, čeprav znaša prebivalstvo teh narodov čez 150,000,000 in je njih prispevek k kulturi človeštva velik. Se ni minilo leto, odkar so sovjetske čete invadirale baltičske države, a so se uničile način življenja teh narodov in jih oropale vsega imetja. Narodni običaji in vse, kar je narodnega značaja in kulture, se metodično uničuje. Ljudje bi radi pobegnili iz takozvanega sovjetskega raja, toda ne morejo, ker so ruski vojniki, divji psi in ograje iz bodeče žice. Oni riskirajo svoja življenja, ker nočejo trpeti v raju, ki jim je bil obljubljen, a se je izpremenil v pekel."

Smetona je dalje rekel, da narodni zro za zaupanjem na Združene države. V Ameriki vidijo zaščiten miru in malih narodov.

Venezuela dobila novega predsednika
Caracas, Venezuela, 5. maja.—General Isaías Medina Angarita je bil danes zaprisežen kot predsednik te republike. Nasledil je Eleasara Lopeza Contre-rasa, ki je vladal deželo pet let.

Chicago, 5. maja.—Bethlehem Steel Co. je podpisala pogodbo z unijo Marine & Shipbuilding Workers (CIO), ki krije 1800 delavcev, upošlenih v njenih ladjedelnicah v Hobokenu, N. J. Ta je prva pogodba, katero je ta kompanija podpisala z unijo CIO.

Pogodba se lahko prekliče po dvajsetih dneh spisane obvestila prve ali druge grupe. Pogajanja glede mezd, čezurnega dela in drugih pogojev se bodo nadaljevala na podlagi standardov, katere je postavila konferenca za stabilizacijo ladjegradniške industrije na vzhodu.

PREMOGOVNIKI V ILLINOISU OBNOVILI OBRAT

25,000 rudarjev se vrnilo na delo

BETHLEHEM STEEL CO. SE PODALA

Chicago, 5. maja.—Na podlagi začasnega dogovora, sklenjenega med rudarsko unijo UMWA in Illinois Coal Operators Assn., se je danes 25,000 rudarjev vrnilo na delo. Zastoj, ki je trajal mesec dni, je bil zlomljen s podpisom dogovora.

Ray Edmundson, predsednik illinoiskega rudarskega distrikta, je naznanil, da bo njegova organizacija pozvala gubernerja Greena, naj odstavi Martina P. Durkina, državnega delavskega direktorja, ker je odločil, da rudarji niso upravičeni do brezposelnostne podpore za čas, ko so morali počivati.

Dogovor določa zvišanje mezd na sedem dolarjev na dan. Ta mezdna lestvica je v veljavi za vse rudarje, upošlene v premogovnikih na severu. Prejšnja lestvica je določala dnevno mezdo \$6.

Druge provizije dogovora je, da delovni pogoji, kakršne je določala pogodba, katere veljavnost je potekla 1. aprila, ostanejo v veljavi, dokler ne bo podpisana nova pogodba. Delo v premogovnikih se lahko ustavi na ukaz unije, če rudarji v drugih distriktih dobe sličen ukaz.

Dogovor še ni bil dosežen med rudarsko unijo in operatorji v Alabami, ki naj bi kril okrog 21,000 rudarjev. Glavno sporno vprašanje se nanaša na zvišanje mezd za dolar na dan. Operatorji se upirajo zvišanju mezd in to je vzrok, da se rudarji še niso vrnil na delo.

New York, 5. maja.—Bethlehem Steel Co. je podpisala pogodbo z unijo Marine & Shipbuilding Workers (CIO), ki krije 1800 delavcev, upošlenih v njenih ladjedelnicah v Hobokenu, N. J. Ta je prva pogodba, katero je ta kompanija podpisala z unijo CIO.

Pogodba se lahko prekliče po dvajsetih dneh spisane obvestila prve ali druge grupe. Pogajanja glede mezd, čezurnega dela in drugih pogojev se bodo nadaljevala na podlagi standardov, katere je postavila konferenca za stabilizacijo ladjegradniške industrije na vzhodu.

Velik del Slovenije pod Italijo

Promet na reki Donavi blokirano

Rim, 5. maja.—Fašistična Italija je anektirala sosednji ljubljanski distrikt Slovenije kot prvi teritorialni plen v sedanji vojni, od katere upa večje pridobitve nego ji je dala versajska pogodba, sklenjena po prvi svetovni vojni. Ljubljanski distrikt z Ljubljano vred je prišel pod italijansko dominacijo. Možnost je, da bodo fašisti zahtevali nadaljnje slovenske kraje.

Dekret s proglasom, da je ljubljanski distrikt postal italijanska posest, je bil objavljen zadnjo soboto. Ta obljuba je tudi nekaj koncesij prebivalcem, med temi delno samoupravo in izjeme glede obvezne vojaške službe. Druge kose Slovenije, v katerih prevladuje "nemški vpliv", dobi Nemčija po izjavi Virginija Gayde, urednika fašistične lista.

Neki kraj na srednjem vzhodu, 5. maja.—General Dušan Simović, predsednik jugoslovanske vlade v izgnanstvu, je dejal, da so njegove čete tako učinkovito blokirale reko Donavo, da bo vzelo najmanj tri mesece, preden bodo nemški parniki lahko vozili rumunsko olje po tej reki v Nemčijo. Ladje, napolnjene s cementom, so bile potopljene v soteski pri Železnih vratih, skozi katero teče Donava, in plovba parnikov ni mogoča.

(Nemška radiopostaja je prej poročala, da je bila Donava počiščena za promet, čeprav so Jugoslovani blokirali reko v več krajih in pognali mostove v zrak z dinamitom, kjer so mogli.)

Australski premier na poti v Ameriko

London, 5. maja.—Avstralski premier Robert G. Menzies je odletel v Lizbono, Portugalska, kjer bo zasedel letalo, ki odrine v Ameriko. Pred odhodom iz Londona se je oglašil pri angleškemu kralju. Menzies, ki se je mudil deset tednov v Angliji, bo imel več govorov in sestankov z vladnimi uradniki po prihodu v Ameriko.

dov, katere je postavila konferenca za stabilizacijo ladjegradniške industrije na vzhodu.

Domače vesti

Novice iz Minnesote

Ely, Minn.—Dne 27. aprila je v bližnjem jezeru utonil Frank Urmas, star 30 let in rojen v Balticu, Mich., ko je s čolnom iskal svojega svaka Rudolfa Klančarja, katerega tukaj pogrešajo že od velikega petka. Z njim vred v čolnu je bil tudi njegov oče, ki pa se je rešil s pomočjo rojaka Fr. Jenkota, kateri je videl, ko se je neurečnikoma čoln prevrnil. Pogrešani Rudolf Klančar, ki je prišel semkaj iz Clevelanda in je bil star 32 let, je lovil v pasti bobre (beavers) na jezeru, katero je bilo takrat še pokrito z ledom. Domneva se, da se je udrl led pod njim in je izginil v jezeru. Zapuša žena, dočim Frank Urmas, zapuša žena, hčerko, očeta in štiri sestre.—Dne 29. aprila je tu umrla Mary Hren, stara 59 let in rojena v Ihanu pri Kamniku na Gorenjskem. V Ameriki je bila 35 let in tu zapuša moža, tri sinove in pet hčera; v Biwabiku Minn., pa sestro. Bila je članica društva 268 SNPJ in Slovenske ženske zveze.

Nov grob v starem kraju

Slovan, Pa.—Karolina Papeš, zapisničarka društva 241 SNPJ, je prejela žalostno vest, da je 18. februarja t. l. v St. Vidu pri Stični na Dolenjskem umrla njena mati Terezija Anžlovar, stara 76 let. V Ameriki zapuša sina in hčer, v starem kraju pa moža, sina in hčer.

Cankarjev glasnik

Chicago, 4. aprila števila Cankarjevega glasnika, mesečnika za leposlovje in pouk, ima sledečo vsebino: Jugoslavija ukrižana (uvodnik), E. K. Crepinje (nadaljevanje novele), Anton Debeljak: Vrli ženi na grob, Ob rakvi prijatelja Josa Jurkoviča, Poslanica pobratimu v podzemlje, Teta Manica in na Silvestrovanju 1940/41 (pesmi), Ljudska volja v Jugoslaviji, Ivan Jontez: Slovenske ustanove v Clevelandu, Hlapec Jernej—opera, Cesarica v nevarnosti, E. K. Julkina zmota, Gora smrti, E. K. Malčevanje (drama), Ameriškim Slovincem.—Cankarjev glasnik stane tri dolarje na leto, posamezna številka pa 30c. Naslov: Cankarjev glasnik, 6411 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Angleška debata o razvoju vojne

Kritika politike Churchillove vlade

London, 5. maja.—Ostra kritika, odkritja in obramba vladne vojne politike so na programu, ko se parlament spet sestane v svojem zasedanju. Pričakuje se, da bo debata trajala dva dni in da bodo kritiki zahtevali od premierja Churchilla pojasnila glede vzrokov porazov angleških čet v Grčiji in Afriki.

Imenovanje lorda Beaverbrooka za državnega ministra in direktorja vojnih industrij se smatra za važno. Obseg njegovega področja še ni bil očitno v detajlih. Hanten Swaffer, ki je znan kot političen veščak, je dejal v svoji publikaciji People, da je Churchill premešal svoj kabinet na predvečer največje debate v parlamentu.

Kako se bo debata razvijala, še ni jasno. Gotovo je le, da bodo kritiki naglašali, da je bila angleška vojaška kampanja v Grčiji polom in da sta Egipt in Sueski prekop v nevarnosti, ker se je vlada zmotila v svojih računih.

Proslave 150-letnice poljske ustave

Chicago, 5. maja.—Na tisoče ljudi poljskega porekla se je udeležilo ceremonij v Humboldt parku v zvezi s proslavami 150-letnice poljske ustave. Vsi govorniki so naglašali, da bo Poljska spet postala svobodna država.

NEMČIJA STAVILA NOVE ZAhteVE FRANCIJI

Darlan se vrnil v Vichy po konferenci z nemškim poslanikom

AMERIŠKI PARNIKI V SUEZU?

Vichy, Francija, 5. maja.—Admiral Jean Darlan, zaupnik premierja Petaina in zunanji minister, se je včeraj vrnil iz Pariza in potem imel dolg razgovor s svojim načelnikom. Znamenja kažejo, da so bile Darlanu zaupane važne informacije na konferenci med njim in Abetzem, nemškim poslanikom v Parizu. Slednji se je v soboto vrnil iz Berlina v Parizu s Hitlerjevimi instrukcijami.

Darlan je tako naglo odpotoval v Pariz, da je morala biti seja Petainovega kabineta odložena. Njegov prav tako hiter povratek je ustvaril vtis, da mu je Abetz stavljal nove zahteve glede poglobitve kooperacije med Francijo in Nemčijo.

Poročilo, ki pa še ni bilo uradno potrjeno, pravi, da je Darlan dobil od Abetza "uljuden ultimatum", da mora Pierre Laval postati spet član Petainove vlade. To pomeni, da hoče biti Nemčija reprezentirana v francoski vladi. Drugo poročilo pravi, da se bo Darlan po posvetovanjih s Petainom in drugimi voditelji vrnil v Pariz in nadaljeval pogajanja z nacijo.

Značilna je vest, katero je objavil list Le Temps. Ta pravi med drugim, da je evropska vojna v zadnji fazi in Hitlerjev cilj zdaj je uničenje britanskega imperializma. Ta list tudi trdi, da Angleži niso bili poraženi samo na evropskih bojnih frontah, temveč tudi na diplomatični fronti.

V Vichy so prišla poročila, da je 26 ameriških parnikov, naloženih z orožjem in bojnim materialom, v spremstvu bojnih letal dospelo v Sueski prekop. Orožje je namenjeno angleški oboroženi sili, ki se nahaja tamkaj.

Washington, D. C., 5. maja.—V Vichyju objavljeno poročilo, da so ameriške bojne ladje spremljale parnike, naložene z orožjem, do Sueskega prekopa, je bilo tu zanikano. Avtoritete so izjavile, da je nekaj tovornih parnikov dospelo v prekop z orožjem za grško in jugoslovansko armado, ki pa so kmalu potem odrinili iz prekopa.

Berlinski krogi groze Ameriki

Pomoč Angliji militariistični problem

Berlin, 5. maja.—Nacijski krogi so izjavili, da je Rooseveltova politika glede pomoči Veliki Britaniji na morju militariistični problem za Nemčijo. Ako se bodo parniki z ameriški zastavami pojavili na vodah, katere je Nemčija proglasila za vojne cone, bodo potopljeni. Zunanji urad je namignil, da to velja za parnike in bojne ladje.

Dienst aus Deutschland, ki večkrat izraža mnenje zunanje urada, pojasnjuje nemško stališče. "Nemčija ni nikdar zasledovala politike napram zapadni hemisferi, ki ne bi bila v soglasju z legalnimi trgovskimi smotri," pravi ta publikacija. "Svet je bil že informiran o tej politiki. Nobene razlike ni, ali predsednik Roosevelt priznava ali ne po Nemčiji razglašeni vojni con. Vse ladje in parniki, ki pridejo v te cone, bodo potopljeni."

Dodatno obdavčenje delavskih dohodkov.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASNIK IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena drava (even Chicago) in Canada

\$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago

in Ceno \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inženirsko

\$9.00

Subscription rates for the United States (except Chicago)

and Canada \$5.00 per year, Chicago and Ceno \$7.50 per year,

foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglašev po dogovoru.—Manuscript of communications

and news items, such as stories, plays, poems, etc., will be returned

to sender only when accompanied by self-addressed and stamped

envelope.

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Member of the Federated Press

Glasovi iz nasebina

Is dežele solčnih rož

Jacksonville, Kans. — Ko to pišem, še vedno dežuje, že več dni, tako da kmetom zaostaja delo na poljih in vrtovih. Letošnjo pomlad imamo preveč dežja. Ko se enkrat zvede, ga bomo pa zopet pogrešali. Letina v Kansasu sedaj dobro kaže, pšenica se že koleni in tudi oves dobro kaže, tako tudi domači vrtovi. Seveda je še vse odvisno od vremena. Hruške in jabolka so že ocvetele in bo treba pričeti s škropljenjem, ker tudi mrčes oživlja z naravo. Zadnjič sem si ogledal severovzhodni del Kansasa tik Missourija, kjer se nahajajo tako zvali svinčni rudniki. Ker imamo ta ruda sedaj dobro ceno, si podjetniki pošteno prizadevajo, da jo spravijo kolikor mogoče več na površje.

Obenem sem si tudi ogledal tamošnje okolice, o kateri je znano, da je zelo prijazna. Tam imajo zgodnjo pomlad in zelo prijazna letovišča, ki se nahajajo ob žuborečih potokih Ozarkskega gorovja, v tako zvalih letoviških parkih. Ogledal sem si tudi neko kabino, v kateri sta zgoraj dva otroka, šestletna deklica in devetletni fantek. Njih starša sta šla na ribolov in pustila otroka sama v kabini. Najbrže je njima postalo hladno. Ker sta se hotela ogreti, je fantek vrgel gasolina na ogenj in nastala je eksplozija. Kabina se je vnela in otroka sta postala žrtev plamenov. To je krivda staršev, ker so premalo previdni.

Drugače se pa v deželi solčnih rož sedaj kar dobro počutimo. Samo ne bo dolgo trajalo, ker nas bo kmalu pričela topiti vročina in se bo treba zopet skriti pred pekočim solncem. Če ne bom šel v krstno deželo, se zopet kaj oglašim. Pozdrav vsem čitateljem Prosvete!

Jacob Baloh, 281.

O pravilih in federacijski seji Cleveland. — Nekatera društva in posamezni člani priporočajo zvišanje delegatov pri velikih društvih. Naše društvo in tudi spodaj podpisani smo pa mnenja, da je sedanja reprezentacija pravilna in zadostna. Drugi zopet priporočajo zmanjšanje delegacije in volitev delegatov po distriktih. Tudi s tem se ne morem strinjati, ker se mi vidi, da bi to privedlo le še do večje zmešnjave.

Mnogi tudi priporočajo večjo pomoč starim članom. Se strinjam in je ideja hvale vredna, samo če je izvedljiva. Ampak mladima bi gojrnjala, da mora plačevati za stare člane. Drugače pa je ideja lepa, in to posebno za stare člane, ki so bili agilni za društva in jednoto.

Kar se tiče priporočil za večjo operacijsko odškodnino in da bi se bolniška podpora plačevala s prvim dnevom boleznimi oziroma prijave, in to posebno tistim, ki se nahajajo v bolnišnici, bi tudi na to z zadovoljstvom pristal, ako bi bil denar. Pri tem je veliko vprašanje, če bi bilo članstvo, staro in mlado, pripravljeno plačevati višji assessment v prihodnjih štirih letih, ker bodo gotovo vmes tudi slaba leta, depresija in brezdelje. Jaz tega nikakor ne verjamem, brez zvišanje

assessmenta pa se tega ne more izvajati, ker zgoditi bi se moral čudež, da bi bil volk sit in koza čela.

Glede sedeža prihodnje konvencije leta 1945 pa priporočam Slovenski delavski dom na Waterloo rd., za katerega je bila akcija že na zadnji konvenciji. Ta dom se nahaja v prijazni collinwoodski nasebini in ima v njem tudi jednoto svoje interese. Ta dom je dovolj velik za konvencijo in za večino konvencijnih priredb. Banket ali kaj podobnega bi pa lahko imeli v velikem Slovenskem domu na St. Clairju.

Tudi sem za to, kot sem že zadnjič omenil, da se izvoli par članov v glavni odbor, da se s tem ženskam da priznanje in delno enakopravnost. In one to tudi zaslužijo!

Še nekaj o zadnji federacijski seji. Njene seje so bile letos prav dobro obiskane, ne pa zadnja. Ne vem pravega vzroka. Res so šli nekateri iz mesta, kot na primer Louis Zorko na majsko proslavo v Bridgeport, Milan Medvedšek kot govornik na priredbo društva SNPJ v Canton, O., njegov oče pa se radi bolezni ni mogel udeležiti. Ampak kje so bili ostali?

Razpravljali smo o različnih stvareh, kot o prihodnjem ohiškem dnevu SNPJ, ki se vrši v Girardu 4. julija. Zaenkrat smo sklenili, da najamemo en velik bus, pozneje, ako bo treba, pa še več. Razume se, da bo šlo naše članstvo in drugi prijatelji večinoma s svojimi avti. (Tudi naše društvo Vodnikov venec 147 se z vso energijo pripravlja za ta dan.)

Nadalje smo razpravljali o kegljski tekmi, ki se vrši oziroma se je vršila ob koncu zadnjega tedna v Detroitu. V ta namen je federacija prispevala \$50 iz svoje blagajne, to je v podporo čelvelandski atletski ligi. Vse to za boljšo agitacijo za našo jednoto.

Prav tako smo tudi sklenili, da se vrši prihodnja federacijska seja 25. maja na izletniški farmi SNPJ iz razloga, ker se isti dan tam vrši sezonska otvoritev teh prostorov. Iz tega razloga bodo zastopniki tudi dobili vsak za 35c tiketov za kosilo. Ti centi so prva odškodnina zastopnikom, če smemo tako imenovati, odkar obstoji federacija. No, pa saj nihče ne pričakuje, še manj pa zahteva. To je samo požrtvovanje nekaterih članov, ki so skoraj večinoma eni in isti pri vsaki stvari.

Pri federaciji gre zadnje čase vse v lepem redu. Imamo dober odbor, posebno pa moram ponovno poudariti, da imamo dobrega predsednika, ki je v vsem podkovan. Tudi na vslednotin dan, ki se bo vršil v Chicagu za Labor day, se nekaj pripravljamo. Korajža velja!

Anton Jankovich, zastopnik.

Zabava za pomožno akcijo Conemaugh, Pa. — Klub Progresivnih Slovencev priredi plesno zabavo (kdaj?) za pomoč v vojni prizadetim ljudem v Jugoslaviji. Preostanek bo poslan Jugoslovanskemu pomožnemu odboru in bo šel torej v dober namen.

Ples se bo vršil v Alojzijevi dvorani v Conemaughu. Igral bo priljubljeni orkester Bossa Smitha. Vstopnina 30c. Postrežba bo dobra in ste vabljeni vsi. Dorothy Bresovsek.

Nagla smrt prijatelja in drugo West Middlesex, Pa. — Ko sem bil 27. aprila na seji Slovenskega doma v Sharonu, je vstopil tudi 75-letni John Persin in plačal tajniku društva 174 ABZ assessment. Zvečer istega dne ob pol desetih pa je umrl nagel smrti.

O njegovi nenadni smrti sem izvedel šele v sredo, 30. aprila, ko sem čital v listu in ko je bil on že pokopan. Res čudno, živim štiri milje od Sharonu in član sem istega društva kot je bil pokojni, toda nisem dobil nobenega naznanila o njegovi smrti. Vsakega sem še obiskal ob mrtvaškem odru in tega ali onega tudi spremil na pokopališče, Johna Persina so mi pa kot naša skrivoma odpeljali k večnemu počitku. Upam, da ne bo več kaj takega. Naj se mi naznani z dopisnico, ki stane le en cent, ali pa telefoniraj.

Pokojni John Persin je bil star 75 let. Doma je bil iz Iške vasi pri Igu. V Ameriko je prišel leta 1904 v Braddock, Pa., kjer se je oženil. Potem se je preselil v Struthers, O., kjer mu je žena umrla. Potem se je ponovno oženil. Kasneje mu je utonil mladoletni sin. Iz Struthersa se je preselil v Farrell, kjer je živel do smrti—25 let. Zapustil je ženo, tri že omožene hčere in dva brata, Louisa in Jacka.

Bil je že več časa brez dela in bolehen, vendar pa se je še vedno počasi sprejhal. Dobival je starostno podporo od države, kot tudi njegova žena. Sedaj ga ni več med nami. Velikokrat smo ga pri društvu izvolili za čuvaja pri mrliču in vselej je rad sprejel. Ob takih prilikah je vse kratkočasil s pripovedovanjem raznih pripovedk in podobno. Naj mu bo lahka ameriška gruda, sorodnikom pa moje sožalje!

V Prosveti tudi čitam, da je v Bridgeportu, O., umrl 64-letni John Rebol. Dobro sem ga poznal, ko je še zlatinjo prodajal po nasebinah. Zadnjič je bil tukaj pred okrog petimi leti in prodajal očala. Z Johnom sva se dobro razumela, ker je bil zgovoren. Tako cepamo drug za drugim, ta tukaj, drugi tam.

Čital sem tudi, da je doletela nesreča Theresa Dušakova, da si je nekaj rok pokvarila. Nesreča res nikoli ne počiva; pri najboljši volji in na lepem si človek lahko še nogo zlomi. Mislim sem, da se bo Theresa prihodnjo soboto zvečer, 10. maja, udeležila proslave 25-letnice našega društva 262 SNPJ. Zda pa dvomim, ker jo roka boli, nam bo pa tudi škodovalo za kakšno kljuko. Včasih so rekli, predno se boš poročil, se bo vse pozdravilo. Če pride, zagotavljam Theresa, da bo vse bolečine pozabili, ker bo Frank Barbič prinesel s seboj tako zdravila, da bomo pozabili na kurja očesa in vse bolečine.

Anton Valentinčič, 262.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Zivljenje v Franciji

V švicarskem dnevniku "Volksstimme" beremo med drugim:

V Franciji je huda zima: manjka premoga in življenjskih potrebščin. Ljudje, ki so bili navajeni živeti dobro življenje, prenašajo pomanjkanje zelo težko. Pomisliti je treba, da tudi najbolj skromna francoska delavska družina nekoč ni poznala "jedilnega loneca" in pa umetne masti; tudi za delavca je bila dnevna mesna hrana nekaj samobesni razumljivega. Zda pa so vse življenjske potrebščine strogo racionirane in jih je le s težavo mogoče nabaviti. Vse vrste maslobo—maslo, olje, margarina—so skoro izginile: maslobo dobi ena oseba mesečno samo 200 gramov. Sira, ki nekdanj ni smel manjkati po nobenem koslu, dobi na teden zdaj le 50 gramov; tudi poraba mesa je močno omejena—vsaka oseba je sme kupiti tedensko le 360 gramov. Gospodinjje kuhajo zdaj povečini konjsko meso. Kuretno je sicer lahko dobiti, je pa tako draga, da si jo lahko privoščijo le bogataši. Pravo kavo najdeš tu pa tam pomešano v takozvani "narodni mešanici". Krompirja skoraj ni nikjer dobiti, riž se dobi le na otroške karte. Racioniranje kruha je mučna zadeva, saj je znano, da Francoz zelo rad je kruh. Zimskega sočivja in sadja je sicer dovolj na razpolago, toda Francoz, ki je izrazil mesojedec, ni mogoče kar tako navaditi na rastlinsko hrano.

Pomanjkanje življenjskih potrebščin gre roka v roki z vsak dan naraščajočo dragotino. Vlada ukrepi za reguliranje cen so brez najmanjšega uspeha; aritacije trgovcev z živili, ki blago zadržujejo in skrivajo ter ga pozneje dražje prodajajo, so vsakdanji pojav, prav tako je polno spekulantov, ki trgujejo s švicarskimi franki ter dolarji. Država je vedno bliže popolni inflaciji.

Pomanjkanje deli Francija z vso Evropo.—Tragika Francije je pa pri tem ta, da v Franciji skoraj ni rodbine, ki ne bi imela vsaj enega svojca ali prijatelja v ujetništvu—saj pravijo naročila, da je okrog dva milijona Francozov v nemškem ujetništvu. Ti ujetniki pa še vedno mislijo, da se cedita v Franciji mleko in med ter iz ujetništva stalno prosijo svojce za sir, čokolado, sladkor in podobno. Žene in matere pa potem ure in dneve čakajo v dolgih vrstah pred trgovinami, da kupijo kakšno malenkost, ki jo pozneje odpošljejo v nemško ujetništvo.

Da Francija trpi veliko pomanjkanje življenjskih potrebščin, je krivo tudi povečanje gostote prebivalstva. Od maja do junija so namreč prihajali begunci iz Belgije in Luksemburga ter severnih francoskih pokrajin. Bežali so pred bombami brez prtljage in vseh sredstev, čisto ločeni od svojcev; čim bliže so bili Nemci, tem več je bilo beguncev. Celi bataljoni umikajoče armade so bežali proti jugu. Junija ni bilo mogoče v Toulouse dobiti prazne sobe. Dva milijona Belgijcev se je naselilo v okolišje vasi do Pirenejev in do oceana. Bayonne je bil natrpan poljskih in čeških vojakov, ki so se pa pozneje vkrcali za Anglijo.

Danes se je veliko beguncev vrnilo v svojo domovino, vendar jih je pa še mnogo ostalo v Franciji. Prišli pa so pozneje novi, tako iz Alzacije in Lotaringije, kakor tudi iz Badena izgnani nemški Judje. Povsod je občutno pomanjkanje stanovanj in razume se, da je najemnina za opremljene sobe strahovito narasla.

Brezposelnost je velika. Izvoz, razen v Nemčijo, je popolnoma zastal. Nešteto surovin manjka, razdelitev dežele v nezasedeni in zasedeni del pa je za Francijo katastrofalna ovira v gospodarskem oziru. Cenijo, da znaša število brezposelnih 1 in pol milijona.

Edina tolažba za Francoze je prepričanje, da je sedanje težavno stanje le začasno in da bodo nekoč prišli drugačni časi...

Zlaba

Dve prijateljici se srečata na cesti: "Glej no, ali imaš novo obleko?" vpraša prva. "Da..." dobila sem jo za svoj dvaindvajseti rojstni dan." "Beži no, pa je še tako čedna!"

TEDENSKI ŽARKOMET

Anton Garden

Glas "krivega preroka"—II

Se nekoliko o mojem "krivem preroku" zvezi z mojim člankom o veliki tragediji Jugoslavije. Še od daleč mi ne pride na misel, da bi zagovarjal kakšno njeno vlado, ker so vse dovolj gnile, korumpirane in tiranske, po tam zavlada diktatura in se stopnjuje smeri fašizma do točke, da je ob prelomu njegova leta razpustila vse svobodne strokovne organizacije. O belgrajski korupciji, ki je senčevala celo ameriške teapotdomske študije, smo zadnja leta večkrat čitali.

O obrambi kakšne njene vlade torej ni vprašanje, vendar pa je človek mišljenja, da je živeti več ali manj pod lastno streho, ne de kako skromna in raztrgana je, kot pa tujevo fašistično peto, ki bo gotovo še bolj opresivna kot so bili belgrajski režimi, delo pa raztrgana na kose.

In ko je Hitler zadnje mesece bolj in bolj pritiskal na Jugoslavijo in je vse kazalo, da je prejel ali slej v njegovih kleščah, smo bili vsi noma val mnenja, da ji drugače ne kaže, če bi ostali skupaj, kot da se pada, ker je obkrožena od vseh strani in vsako oboroženo ujetništvo bi bila blaznost. Tudi ameriška javnost—časopisje itd.—je bila istega mnenja. Tudi ki smo bili tega mnenja, smo približno tak mislili kot je zapisal Tone Zaitz 17. aprila Prosveti: "Je že lepo naglašati, da je bolje giniti nego postati suženj, ampak mi bi suženj ne more več biti." (Podčrtanje moje.) In ker je tudi zapisal, "da vse kaže, da je Jugoslavija izigrana," je menda tudi on "kriv prerok."

Ko sem zadnjič omenjal, da bo zgodovina sodila nepremišljene korake belgrajskih vodstov, sem imel v mislih to, kar omenja besedami Tone Zaitz: kaj se je godilo za belgami in s kakšnimi obljubami s strani angleške in ameriške diplomacije je bila jugoslovanska armada izvajljena na pot, o kateri lahko vsakdo vedel, da ne vodi drugam kot Golgota in v samomor Jugoslavije.

Kaj bi na primer mi rekli, če bi voditelj SNPJ, sploh katerekoli organizacije, tako premišljeno zapasli in pognali jednoto v bren, njeno članstvo pa še v večjo mučnino, ki so storili tisti, ki so pognali jugoslovansko ljudstvo v Hitlerjevo in Mussolinijevo kravano lo? Sigurno sem, da bi jih ne obojevali ali skušali zagovarjati.

In kaj bi mi rekli na primer o umikih voditeljev, ki bi nepremišljeno ali celo namenoma pognali stavarke v gotov masaker, to je v veliko močnejšo četo vojakov, oboroženih z zob z najmodernejšim morilnim orožjem? Seveda bi obojali masaker, toda sigurno bi rekli, da so voditelji stavke modro ravno. Vsi vemo, da je boljši en strateški umik kot totalen poraz, pa naj se to tiče držav ali organizacij.

S tem v zvezi naj omenim Čehoslovakijsko Monakovem žalostnega spomina so na prvo monakove Čehi v Chicagu in gotovo tudi drugje—najbrže tudi na Češkem—obsojali in hoteli predsednika republike Beneša, ker bi hotel pognati deželo v vojno proti naciji. Nemčiji, dati takrat še ni bila toliko morda udarna sila njene morilne mašine. Nekateri Čehi in Slovaki na boljem in v manjši skupini kot so danes, če bi bila Čehoslovakijska razdeljena v eno samo razvalino, stotisoče in stotisoče Čehov in Slovencev, pa pobitih in pohabljenih. Kdor bi danes odgovoril na to vprašanje: bi lahko rekli, da spada v norišnico. In če so imeli veliko več, mnogo boljše državo, kar bi se bilo lahko z navedenjem borili, kar jugoslovanska ljudstva.

Če je resnica, kar omenja po New York Timesu br. Molek, da je bila vsa jugoslovanska armada prežeta s petokolonci, ki so masovno častnike in razbijači komunikacijske sredstva tedaj je to še toliko slabše spravičalo o sposobnosti oziroma nesposobnosti jugoslovanskega generalnega štaba. Če poveljstvo ne bi bilo kakšno armado ima, za katero je narod vsa doprinala težke žrtve in krvavel ter strahoval od težkih davkov, ali pa če ne pozna udarnosti sovražnika, tedaj je vse, kar morete reči.

(Dolje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 6. maja 1921)

Domače vesti. V Great Fallsu, Mont., je umrl J. Klanšek umrl v ječi, v katero so ga vabili zaradi prohibicije. Društvo SNPJ mu je priredilo pogreb.

Delavske vesti. Z vseh strani prihajajo poročila o velikih delavskih proslavah na 1. maja. V Chicagu je čez 10,000 delavcev demonstriralo na ulicah.

Inozemstvo. V Nemčiji se pojavlja velika kriza zaradi pritiska antante.

Sovjetska Rusija. Leninova vlada je odpravila revizicije živil in namesto tega je nalagala kmetom davek v živilih.

(Dolje na 3. strani.)

no škodljivi. Danes moramo složno nastopiti s strani demokratičnimi silami, ki imajo nameni streti totalitarne diktatorje in preroditi srečno Evropo v novi svobodi.

Nacionalne mržnje ne sme biti

V kritičnih časih, kakršni so danes, ko prihajajo boleče vesti čez morje, ni za nerazodene ljudi nič tako lahkega kot metati krivdo za agresivne čine na celokupne narode. Staro dejstvo je že, da navaden človek, ki ne vidi dalje od svojega nosa, ne pozna razlike med režimom in ljudstvom in zmeče vse skupaj v en koš, demagogi vsake vrste pa takšne "sodbe" izkoriščajo na vse pretege.

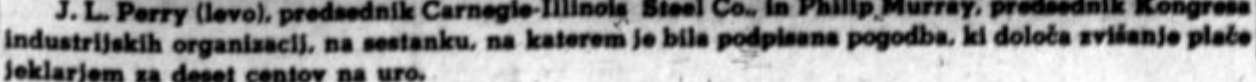
Prosveta strogo razlikuje med tiranskimi režimi in njihovimi ljudmi, ki si začasno ne morejo pomagati. Sto in stokrat smo že poudarili, da Hitler in Mussolini še nista nemški in italijanski narod kakor ni Stalin rus

...jaku ustavil nadalj-
vevo make. Najkasneje do

()

...Murray, predsednik Kongresa
...pogodba, ki določa zvišanje plače

Dolžnik: "In nič rož-niste pri-nesli!"

Ako še niste

Naročite si

MAJSKI GLAS

prvomajska publikacija Proletarca.
Bogata po vsebini in ilustracijah

CENA 25c IZTIS

**(Kjer mogoče, naročite jih več za svoje
znance in prijatelje.)**

Naročila sprejema

PROLETAREC
2301 S. Lawndale Avenue - Chicago, Illinois

